

Use Of Pedagogical Technologies In Improving The Quality Of Education

Turaboyeva Marvaridbonu Rahmonjon qizi

1st year student of Andijan branch of Kokand University

Annotation

This article discusses the pedagogical possibilities of organizing the educational process on the basis of pedagogical technologies, the tasks expected from the educational process based on a technological approach, and the qualities that can be acquired by the learner.

Key words and phrases: technology, pedagogical technology, innovation, educational innovations.

Annotatsiya

Ushbu maqolada ta'lim jarayonini pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etishning pedagogik imkoniyatlari, texnologik yondashuvga asoslangan ta'lim-tarbiya jarayonidan ko'zlangan vazifalar va ta'lim oluvchi tomonidan egallanishin mumkin bo'lgan sifatlar xususida fikr yuritiladi.

Tayanch so'z va iboralar: texnologiya, pedagogik texnologiya, innovatsiya, ta'lim innovatsiyalari.

Bugungi kunda ilm-fan, texnika, ishlab chiqarish va texnologiyaning jadal rivojlanishi jamiyat hayotining barcha sohalarida taraqqiyotining yangi istiqbollarini ochib berdi. Insoniyatning davlat va jamiyat qurilishiga doir asriy tajribalari ijtimoiy munosabatlarni yangicha yondashuvlar asosida tartibga solish borasidagi ilg'or yondashuvlarning qaror toptirilishiga olib keldi.

Ayni vaqtda Respublika ijtimoiy hayotiga shiddatli tezlikda axborotlar oqimi kirib kelmoqda va keng ko'lamni qamrab olmoqda. Axborotlarni tezkor sur'atda qabul qilib olish, ularni tahlil etish, qayta ishlash, nazariy jihatdan umumlashtirish, xulosalash hamda bilim oluvchiga yetkazib berishni yo'lga qo'yish ta'lim tizimi oldida turgan dolzarb muammolardan biri hisoblanadi. Ta'lim-tarbiya jarayoniga pedagogik texnologiyani tadbqiq etish qayd etilgan dolzarb muammolarni ijobiy hal etishga xizmat qiladi.

Pedagogik texnologiya – pedagogikaning shunday bilimlar sohasiki, bu orqali ta'lim va tarbiya tizimida tub burilishlar yuz beradi, o'qituvchi faoliyati yangilandi, yoshlarda kreativ fikrlash ko'nikmalari, bilimga chanqoqlik, o'z-o'ziga ishonch, yangicha dunyoqarash shakllanadi.

Ma'lumki, har qanday pedagogik texnologiya ta'limni rivojlantiruvchi yangi tamoyillarga asoslangan bo'lib, shaxsni har tomonlama shakllantirishga yo'naltirilmog'i kerak. Ilg'or pedagogik texnologiya markazida ta'lim jarayonining rahbari hamda shu jarayonning subekti va obekti bo'lgan o'qituvchi va ta'lim oluvchi turadi.

Shunday ekan, bu ikki shaxsning hamkorligi, o'zaro muloqoti, bir-biriga ko'rsatadigan ta'siri eng zamonaviy va milliy talablar asosida bo'lishi lozim. Buning uchun ta'lim jarayoni, o'qituvchi, ta'lim-tarbiya jarayoni oldiga qo'yilgan talablar, ta'limni tashkil etish va boshqarish tamoyillari hamda yo'llari ta'lim oluvchini aqliy va jismoniy jihatdan rivojlantirish usullari, u bilan hamkorlik qilish, uni o'qish va o'rganishga yo'naltirish, ta'lim oluvchi shaxsiy faoliyatini to'g'ri tashkil etish, ular bilan muloqotga kirishish, muammo va kelishmovchiliklarni bartaraf etish, auditoriyada ijodiy, ishchanlik muhitini vujudga keltirish, ta'lim oluvchi faoliyatini aniq va to'g'ri baholash metodlari bilan qurollangan bo'lishi lozim¹.

O'quv va tarbiya jarayonida pedagogik texnologiyalardan foydalanishdan oldin, avval, uni ishlab chiqishdagi quyidagi omillarga e'tibor qaratish lozim:

1. Ta'lim maqsadlarining ustuvorligi. O'quv jarayonida bir nechta maqsadlar amalga oshiriladi, ammo ta'lim tizimining rivojlanishining turli bosqichlarida u yoki bu maqsadga ustunlik beriladi,

¹ Tojiyev M., Tolipov O'., va boshqalar. Pedagogik texnologiya (1-qism). – T.: Ishonch, 2008. 38-b.

bu esa yangi ta'lim texnologiyalarining paydo bo'lishini yoki mavjudlarini modernizatsiya qilishni belgilaydi.

2. Ta'lim mazmunining texnologiyani tanlashga ta'siri. Texnologiyani tanlashda fan mazmuni muhim ahamiyatga ega. O'quv jarayonida kasbiy faoliyatni modellashtirishga asoslangan barcha o'qitish texnologiyalari faqat maxsus o'quv fanlari uchun xosdir. Faoliyatni o'rganish texnologiyalari asosan ko'nikmalarni shakllantirish bilan bog'liq fanlarda (chet tili, chizmachilik, gumanitar fanlar va boshqalar) qo'llaniladi. O'qitish texnologiyalarini bir fandan boshqasiga o'tkazish har doim ham samarali va maqsadga muvofiq emas.

3. O'quv jarayoni jihozlarining texnologiyani tanlashga ta'siri. O'quv va moddiy bazaning rivojlanish darajasi texnologiyani tanlash yoki rivojlantirishga ta'sir qiladi. Ta'lim jarayonida kasbiy faoliyatni modellashtirish, tegishli ishlab chiqarish holatini simulyatsiya qilish mumkin bo'lgandagina amalga oshadi. Dasturlashtirilgan ta'lim faqat tegishli apparat va dasturiy ta'minot bilan mumkin. Ta'lim jarayonida axborot texnologiyalaridan foydalanish faqat tegishli ma'lumotlar bazasi mavjud bo'lganda yoki umumiy axborot tizimiga mintaqa yoki mamlakatni kiritgan taqdirdagina mumkin bo'ladi.

4. O'qitish texnologiyasini ishlab chiqishda o'quvchilar tarkibini hisobga olish. Texnologiyani tanlashni belgilaydigan xususiyatlar qatorida o'quvchilar tarkibining xususiyatlari: ularning yoshi (mazmunini o'zlashtirishda mustaqillik darajasi va boshqa xususiyatlar); ularning jismoniy holati - sog'lom odamlar yoki nogironlar, sog'lig'i zaif odamlar (jismoniy imkoniyatlarni hisobga olgan holda ma'lum vositalarni jalb qilish); tayyorgarlik va rivojlanish darajasi (o'qitishning birinchi bosqichlarida o'rta maxsus va oliy o'quv yurtlarida o'qitishning turli texnologiyalari, iqtidorli talabalar bilan ishlashning aniq tashkil etilishi); talabalar soni (individual o'qitish texnologiyasidagi farq, o'quv guruhidagi kichik o'quv guruhlari o'qitish; striming treningi, ommaviy mashg'ulotlar, masofadan o'qitish). Shaxsiy metodlar, texnikalar yoki o'quv qo'llanmalarini ishlab chiqarishni har xil texnologiyalarda ham qo'llash mumkin, ular shakllar, usullar va o'quv qo'llanmalari yordamida ma'lum maqsadga erishishga qaratilgan yangi texnologiya yaratish uchun asos bo'ladi.

Pedagogik texnologiyalarni o'qitishning interfaol usullaridan asosiy farqi shundaki, o'qituvchi muloqotning monolog shaklidan voz kechadi va muloqotga o'tadi, bu esa o'quvchilar uchun mustaqil bilim yo'lini ochadi. Kompyuterli o'qitish dasturi nuqtai nazaridan, interaktivlik - bu axborot -kommunikatsiya tizimining foydalanuvchining (talabani) harakatlariga faol va xilma-xil javob berish qobiliyati. Ta'lim tizimi nuqtai nazaridan, interaktivlik - bu kimdir bilan muloqot tarzida bo'lish.

Har bir ta'lim muassasasining, qolaversa, jamiyatning o'z oldiga qo'ygan asosiy maqsadi ham yoshlarni zamonamizning yuksak ideallari bo'lishiga erishishdan iborat. Yurtboshimiz yoshlarga murojaat etib "Men Sizning yoningizda turib, kamarbasta bo'laman!"² deb ko'zi yonib turgan, bilimli, jasoratli yigit-qizlar borligiga ishonaman deb aytgan so'zlari bugungi kun yoshlari oldiga katta maqsadlar qo'yishi va maqsad yo'lida zamonaviy bilimlarni egallashlari zarurligini anglatadi.

Davr talabiga xos va mos kadrlarni yetishtirish uchun pedagog, avvalo, ta'lim jarayonida axborot kommunikatsiya vositalarini to'g'ri tanlay bilish zarur. Bu esa o'z navbatida O'zbekistonda ta'lim natijalariga erishishni ta'minlaydi. Zero, ta'lim jarayoniga zamonaviy texnologiyalarni tatbiq etish kadrlar tayyorlashga yo'naltirilgan jarayon mazmunining sifat jihatidan o'zgarishiga olib keladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

² <https://review.uz/oz/post/2020-god-stanet-povorotniym-v-molodejnoj-politike-shavkat-mirziyoev>

Prezident Shavkat Mirziyoevning O'zbekiston Respublikasi mustaqilligining yigirma to'qqiz yilligiga bag'ishlangan tantanali marosimdagi nutqi. 2020 yil, 31 avgust.

Azizxo'djaeva N.N. Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat. – T.: “Fan” nashriyoti, 2006.

Farberman B. Ilg'or pedagogik texnologiyalar. – T.: 2007.

Kukushina V. S. Pedagogicheskie texnologii / Pod. izd. - M .: 2006.

Sayidahmedov N. Yangi pedagogik texnologiyalar. – T.: “Moliya” nashriyoti, 2003.

Adaptatsiya novichkov: rabotayushchie instrumenty v mire vuca. <https://vc.ru/hr/195386-adaptatsiya-novichkov-rabotayushchie-instrumenty-v-mire-vuca>

<https://review.uz/oz/post/2020-god-stanet-povorotniym-v-molodejnoj-politike-shavkat-mirziyoev>